

den højtærede Minister bemærkede, af-fattet i Overensstemmelse med den almindelige Formular for Stormagtstraktaterne, som overlade dem den behagelige Handlefrihed, naar de anse Striden for at være af en saadan Betydning, at det, om jeg saa maa sige, kan lønne sig at føre Krig i den Anledning, saa at kunne gøre det, og de indeholde ikke i noget som helst Tilfælde en ubetinget Pligt til at underkaste sig Voldgift. Men hvad Nordamerika angaar, har jeg for mit Vedkommende aldeles ingen Betænkelighed ved at indgaa Traktat med det uden Hensyn til, hvor meget eller hvor lidt omfattende den monne være, og det er navnlig af Hensyn til den Stilling, som Nordamerika i det hele taget har indtaget med Hensyn til Udvikling og Fremme af Stridigheders Afgørelse ad fredelig Vej. Jeg skal i saa Henseende blot minde om, at den nordamerikanske Præsident var den, der først satte den permanente Voldgiftsret i Haag i Virksomhed. Det syntes jo, som om de andre Magter vilde ignorere den; saa tog Præsidenten i Nordamerika Initiativet og var utvivlsomt ogsaa den, der senere bevirkede, at ogsaa Stormagterne i Venezuelakonflikten maatte møde der. Og dermed stemmer Nordamerikas Optræden ved alle Lejligheder paa Konferencer o. s. v., hvor Talen er om at fremme og udvikle Voldgiftstanken og Tvistigheders fredelige Afgørelse. Vi have selv haft Erfaring for, at skønt vi ikke have haft nogen Traktat med Nordamerika, er dette dog med fuldkommen god Villie gaaet ind paa at lade en Strid afgøre ved Voldgift, og hvad Amerika har gjort en Gang, tvivler jeg ikke om, at det ogsaa ved fremtidige Lejligheder vil gøre. Jeg haaber naturligvis først og fremmest, at det ikke maatte times os at komme i nogen Strid med Nordamerika, men skulde det ske, har jeg den fulde Forvisning, at vi fra Nordamerikas Side vilde møde den samme velvillige Imødekommen til en fredelig Afgørelse deraf, som vi have fundet i Fortiden, og som vi naturligvis for vort Vedkommende fuldt ud gengælde.

Naar jeg saa kommer til Traktaterne med de skandinaviske Lande, kan jeg ikke tilbageholde den Bemærkning, at de have voldt mig en vis Skuffelse. Det forekommer mig overhovedet, at de Magter, der staa udenfor Stormagternes Kreds, have een fremtrædende Interesse, og det er den at danne saa at sige en Fredsforening, idet de ræsonnere som saa: Vort Retsforhold er i Orden, vi vide, hvad vi

have, og hvad vi raade over; det ønske vi blot at beholde i Fremtiden, vi ville ikke tage fra nogen, ligesom vi forudsætte, at andre heller ikke ville tage fra os. Vort Forhold til fremmede Magter er bestemt af den almindelige Folkeret og ved de Traktater, vi have indgaaet, og som vi samvittighedsfuldt ville opfylde. Skulde det saa ske af en Fejltagelse, at der kom en eller anden Tvist om dem, saa ville vi selvfølgelig gerne bøje os for, hvad upartiske Mænd i saa Henseende maatte udtale er Ret. Se, det var den Tanke, som laa til Grund for Afslutningen af Voldgiftstraktaten mellem Danmark og Holland, eftersom denne gik ud paa, at alle Tvistigheder skulde underkastes Voldgift; det blev da forbeholdt andre at tiltræde denne Traktat, og jeg synes, at det havde været rigtigt, tiltalende og fordelagtigt i alle Maader, om andre mindre Magter kunde have sluttet sig til og paa den Maade dannet en større Kreds af Magter, der sagde: Vi ville ikke have nogen Krig, vi ere forvissede om, at de Tvistigheder, der kunne opstaa mellem os, kunne afgøres ad fredelig Vej. Men desværre synes denne Formular for Voldgiftstraktater ikke at vinde Bifald; den blev saa at sige pure afvist paa den nye Haager-Konference, og da vi jo ikke kunne tvinge nogen til at gaa til det, som vi synes var det fornuftigste, var der naturligvis ikke andet at gøre end at finde os i at gaa med til det mindre gode, som andre foreslaa. Det er unægtelig Tilfældet med disse Voldgiftstraktater, som i det hele taget have lagt Karlstad-Overenskomsten til Grund. Der er ikke en Gang i den svenske noget Tilfælde, hvor der er ubetinget Pligt til at underkaste sig Voldgift. Forbeholdene strække sig til alt muligt, og som den højtærede Minister fremhævede, der er kun det gode derved, foruden at Udtrykket „Ære“ jo er faldet bort, at tillige Spørgsmaalet om, hvorvidt en Tvistighed berører de vitale Interesser, skal afgøres ved Voldgift. For Norges Vedkommende gaar man dog videre, for saa vidt „de vitale Interesser“ der ere faldne bort, og det er anerkendt, at Tvistigheder om Traktatens Fortolkning ubetinget skulle være Genstand for Voldgift. Det er noget, som den sidste Haager-Konference opstillede, og det forekommer mig, at man passende kunde have optaget det i begge Traktater, hvad desværre ikke er Tilfældet. Naar Norge har forbeholdt sig ikke at forelægge Stridigheder om Landets Integritet og Uafhængighed